

Berilo Jugoslovanskega odbora

iz Italije

BOZZOVICCO

POŠILJA: IVAN UČENIKOV - KAIRO - RUE MAN/HAET EL MAHRANI ŠT. 5 - IV. N/T. DE/NO

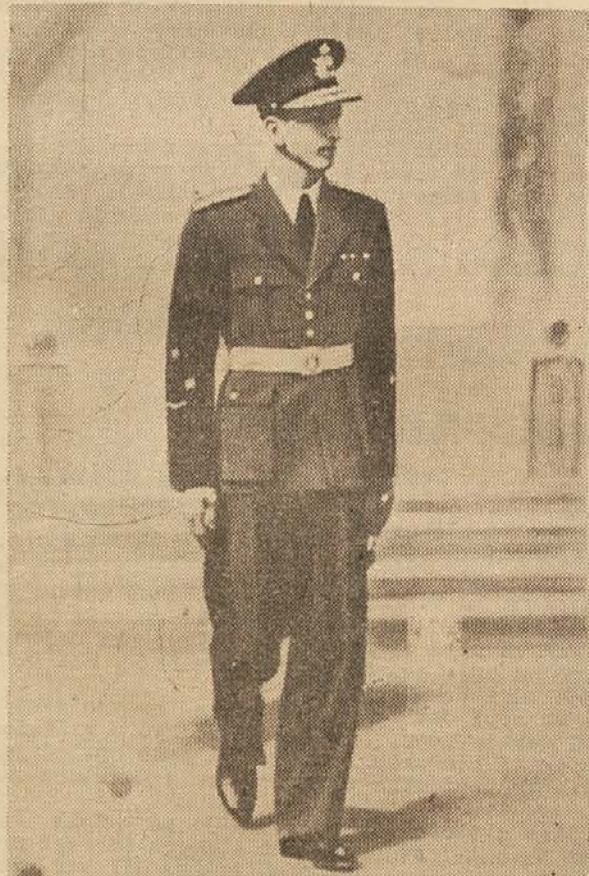
SREDNJI VZHOD

Št. 44

7. SEPTEMBRA 1942.

Kralj in Jugoslavija

Že drugič proslavlja Jugoslavija v emigraciji rojstni dan svojega Kralja. Že drugič praznuje ta dan narod v Jugoslaviji, oropan svojega Kralja, svoje svobode in neodvisnosti. Slehernemu izmed nas hiti na današnji dan misel k osebnosti Kralja in od nje k razboleli duši in težko krvavečemu telesu našega naroda. In vsak izmed nas pošilja svoje želje in molitve k Bogu, da se Kralj vrne k svojemu narodu in da se tudi narod sam čimprej vrne k svojemu mirnemu življenju v svobodni in neodvisni Jugoslaviji.

Preteklo je eno leto, težko za vso Evropo, a posebno težko za zasušnjeno in razkosano Jugoslavijo. Pogosto slišimo okrog nas zatrjevanja, da narodi Evrope ne morejo več vzdržati, da jih bo uničila lakota, da bodo iztrebljeni. Kaj naj šele rečemo za naš narod, katerega trpljenje je največje in kateri prenaša najtežje udarce. Hitler, ta demon in to prokletstvo današnje dobe, ki je zanesel razdor med narode, da bi jih lažje obvladal, zanaša razdor in prepire v vsak narod, da bi mu lažje gospodaril in ga lažje uničil. S surovo silo ni bil narodom odvzet samo poslednji košček suhega kruha, pač pa se jim z vražjo veščino zastruplja tudi duh, da bi se nikoli več ne mogli moralno zediniti in kot bratje v ljubezni skupno živeti in skupno graditi svoje blagostanje in svojo srečo.

Spomnimo se samo, kako krásna je bila naša Jugoslavija. Kolikšno je bilo bogastvo njenih ravnin, kolikšna vrednost njenih gozdnatih gor, kolikšna lepota njenega pestrega primorja, kolikšna domačnost in gostoljubje njenega prebivalstva. Ni tujca, ki bi je ne občudoval; ona je bila ponos nas vseh in jamstvo boljšega in srečnejšega življenja za vsakega njenega državljanca. Na tej zemlji, ki jo je Bog obdaroval z vsemi dobrinami, je naš narod mirno živel in pridno delal, vsak pri svojem lastnem domačem ognjišču.

In kaj je tam danes?

Od meseca do meseca so nam prihajale vesti, vse bolj temne in črne. Prvim skoro nismo verjeli, tako strašne so nam izgledale. Ali ko so prišla potrdila, so prekašala vse in tudi najhujše predstave. Mesta in vasi porušena, a nedolžno srbsko prebivalstvo - ne v tisočih, ne v deset tisočih, pač pa v sto tisočih pobito in poklano. Jame so se napolnile s še živimi žrtvami, reke so se zajezdile s trupli. Najlepši pokrajini Jugoslavije Bosna in Hercegovina sta bili najtežje prizadeti in zaviti v najbolj črno žalost. Najnaprednejši mesti svobodoljubne Šumadije sta v roku nekaj ur plačali po nekaj tisoč življenj nenasičenemu in krvoželjnemu okupatorju. Podobne vesti smo prejeli tudi iz Slovenije.

Naš narod je šel v vojno častno in pošteno, da brani pravico svobodnega življenja; on se je zavedal trnjeve poti, po kateri je šel in je bil ponosen, da ničesar ne more pomotiti njegove vedno svetle zgodovine. Sovražniki Jugoslavije, katerim se je pridružila tudi še domača kuga, so vojno razumeli drugače. Preoblikovali so našo zemljo v klavnico golorokega in nezaščitene prebivalstva. Ali pozabiti ne smemo, da se je tako dogajalo vedno in da tudi sedaj ne bo drugače: zgodovina postavlja za vse čase nekatere na steber sramu, druge pa dviga na oder časti. Tisti, ki so rušili in požigali, tisti, ki so nedolžne in šibke udarili z mečem, ti bodo, - brez dvoma, - lepega dne sami poginili pod mečem in se utopili v sramoti.

Sedemindvajsetega marca lansko leto je Kralj Peter II. prišel svojo vladavino z aktom časti. Kakor njegovi predniki, tako je tudi on odšel po poti, ki sta mu jo pokazali čustvo in volja naroda. Dostojni nasledniki teh svetlih tradicij so oni maščevalci nedolžnih žrtev in zaščitniki slabotnih, ki se danes zbirajo v vrstah generala Draže Mihajlovića. V trenutku ko je izgledalo, da so vse narodne sile zlomljene in da je čez in čez mrak, je general Draža s svojimi neustrašnimi borci dvignil bakljo svobode, časti in junaštva. On jo nosi v kljub težkim časom in najtežjim okoliščinam, da bi jo svetlo, čisto in neomadeževano izročil bodočim pokolenjem. Naši spomini na današnji dan se ne morejo izogniti tega junaka vseh junakov in njegovih tovarišev, vajenih umiranja.

Vsi, kolikor nas je, pa bili kjerkoli in kakršnem koli poslu, ostanimo zvesti Kralju in narodu! Ne pomagajmo podzvestno sovražniku in ne dopuščajmo, da bi se uresničili njegovi načrti! Ostanimo nepokolebljivi na poti časti, sloge in edinstva, da bomo zopet dočakali in doživeli vstajenje srečne in napredne naše Jugoslavije!

M. M. Smiljanić

PROSLAVA V KAIRU

Proslava rojstnega dne Nj. Vel. Kralja je bila v Kairu izredno svečana. Ob 11 uri dopoldne je bila v grški patrijarhalni cerkvi Sv. Nikolaja svečana služba božja, ki so se je udeležili: naš minister v Kairu, g. M. Smiljanić z g. soprogo, vladin delegat, g. Djonović, komandant jugoslovanskih oboroženih sil na Srednjem Vzhodu, g. polkovnik Drag. Rakić, kakor tudi številni zastopniki zavezniških držav, častniki in člani naše tukašnje kolonije. Po službi božji je bil sprejem pri ministru g. M. Smiljaniću, ki so se ga udeležili številni Jugoslovani in njihovi prijatelji. - Vsa svečanost je bila zelo animirana. Minister g. M. Smiljanić je govoril zbranim gostom z besedami, ki jih prinašamo na uvodnem mestu.

ŠESTI SEPTEMBAR 1942 GODINE

Miodo. K. Rarerc

6 septembra je rođendan Našeg Kralja. Nacionalni praznik svih Jugoslavena. Devetnaesti Njegov rođendan i već drugi što provodi u inostranstvu, van Svoje Otadžbine, Svog naroda i Svog mučeničkog i porušenog prestonog Beograda. Daleko prostorno, ali nikad tako duhovno: kroz bol, misli, želje, nade, brige, nastojanja i staranja nije bio bliže Svome narodu, ni narod Svome Kralju. Danas će odjekivati zvona širom celog sveta, gde god živi naš narod. Uz pobožnu molitvu paliće se voštance za zdravlje i srećnu vladavinu ljubljenog Kralja. A div junaci naših šuma osvetljavaju planinske hridine, uz ratni pucanj i zvuk bojne trube naših slobodnih gora.

Kralj Petar II. rodio se i razvijao u periodu najvećih istorijskih zbivanja. Zato je Njegov život sama istorija. U li godini primio je teret vladalačkog poziva. A već uoči Svog punoletstva, 1941, spremio se nov udar i na Kralja i na Državu. Taj je trebao da bude daleko teži od Marseljskog zločina. Pripremana je tada sramna kapitulacija naše države. Pred zveketom sablje grozne nemani kukastog krsta, trebalo je žrtvovati čast i dostojanstvo našeg naroda za večita vremena.

Narod je brzo shvatio paklenu nameru. Nestalo je tada svih ličnih i političkih sporova i razlika. Sve je ustalo u odbranu časti i dostojanstva nacije. Kao prljavi mehur na vodi, dvadeset sedmog marta srušen je ceo politički kapitulacioni sistem. Tada je narod prvi put slobodno progovorio, slobodno izrazio svoje misli, želje i ljubav prema Svom Uzvišenom Vladaocu. Nema primera da je sa toliko ushićenja i žara i na takav način doveden na presto ma i jedan Vladao, kao što je to Kralj Petar II. 1941 god.

Jugoslovenski narod je grozno kažnjen, što je tada ustao u odbranu svoje časti i svog doma. Izgubio je privremeno svoju državu i slobodu. Već je palo preko 800.000 najboljih sinova našeg naroda. Padaju i

dalje. Potocima se proliva nevina krv. Naselja se ruše i nestaju. Mesto mnogih varoši i sela sa životom i pesmom, sada niču nepregledna groblja gde ni opela nema. Jauk po koje preostale majke, stravični glas gavrana, koji objavljuju prisustvo još nepokopanih žrtava, i odjek pucnja onih koji hoće da ih svete, ili onih koji hoće da uvećaju broj ovih grobova, - jesu jedini znaci života. Ali borba ne prestaje i neće prestati sve do potpune smrti ili pobeđe. Čudesni junak, veliki vojnik i ponos nacije general Draža Mihailović vodi ovaj hrabri narod i prkosi kao niko dotle moćnim diktatorima zgažene Evrope. Ova borba nema primera. Ceo svet se divi ovom otporu. Tajna njegova leži u visokoj svesti i veličanstvenom duhu našeg naroda. Mi smo jedini od okupiranih naroda Evrope koji se borimo golih ruku protivu mrskih zavojevača pravde i slobode. Preko 30 neprijateljskih divizija vezano je za naš front. Kad bi ovo učinili i ostali okupirani narodi, Nemačke više ne bi bilo.

Naš narod je i u prošlosti padao i dizao se. Fizički je stradao, a duhovno se dizao. U shvatanju velikog bio je uvek veliki. Pet stotina godina bio je okupljen oko mrtve Lazareve glave i iz tragedije stvarao slavu. To čini i danas. Pokušali su mnogi zavojevači da unište naš narod, ali u tome nisu uspjeli. Ostaće osvetnika za dušmane. Čas slobode je na obzoru. Teško onda zločincima.

U ovoj borbi je čvrsta spona našeg Kralja i našeg naroda. Na tome je izgrađeno prijateljstvo naših velikih saveznika: Velike Britanije, moćne i nepobedive Rusije i Amerike. Jugoslavija je krvlju stvorena, krvlju će se ponovo obnoviti i proširiti. Njene medje biće tamo gde žive Srbi, Hrvati i Slovenci!

ŽIVEO NJEGOVO VELIČANSTVO KRALJ PETAR DRUGI!
ŽIVELA JUGOSLAVIJA!

Tri leta druge svetovne vojne

V teh dneh so pretekla tri leta, odkar so Hitlerjeve horde vdrle na ozemlje Poljske republike. V polni zavesti in oborožen s peklenskimi načrti je Hitler prižgal bakljo nove svetovne vojne, ki si je nihče ni želel.

Poljska vojna ni trajala dolgo, ali je Hitlerja stala mnogo žrtev. Poljska je bila zasedena, ali ne premagana. Od vseh zaslužjenih držav je poljska vojska danes najmočnejša in njeno letalstvo je danes številnejše, kakor pa je bilo jeseni 1. 1939.

Drugo zelo važno dejstvo je, da niso mogli prusijaški razbojniki najti na Poljskem do danes niti enega izdajalca. V poljskem slovarju je beseda kvisling neznanka.

Zločinski prusijaški načrti so brez dvoma v teh treh letih želi znatne uspehe. Ves svet je pomagal finansirati prusijaško vojno mašinerijo in skoro vsa Evropa je danes pod prusijaškim kopitom. Ali v vseh teh Hitlerjevskih načrtih je precej pomot.

Ko je Hitler lansko leto meseca junija napadel

Rusijo, so se njegovi podrepaniki na široko čeljustili, da bodo Rusijo premagali v šestih tednih. Ali bitka za Rusijo traja že polnih 15 mesecev. Ta bitka je požrla na milijone in milijone prusijaških banditov in še vedno ni prav nobenega znaka, da bi se mogla končati s prusijaško zmago. Ravno v teh dneh je Hitler nemškemu narodu povedal, da ga čaka še ena zima. Lanska zima so dejali je bila ruski major, za letošnjo pa pravijo, da bo ruski maršal, ali če bog da mogoče tudi pruski grobar.

Ob zori četrtega leta vojne se ves svet obrača proti Washingtonu, Londonu in Moskvi z velikim upanjem in trdnim prepričanjem, da bodo naslednji meseci krepko potisnili tehtnico zmage na stran zaveznikov.

Ves svobodni svet ve, da je sovražnik še močan in da bo napel svoje zadnje sile, da se reši nesreče, ki je že zapisana v knjigi usode, ali ves svet tudi ve, da z veliko hitrostjo narašča sila, ki bo sovražniku enkrat za vselej zlomila tilnik.

rostjo so sledili nesrečni dogodki. Najprej Bordeaux, potem Anglija.

Poročnik F. je danes v poljski eskadrilji in leta s Spitfire-jem. Popolnoma je srečen kot vojak. Kot človek pa ne sme misliti na svojo domovino, na svoje rojake. Zakaj se počuti tako dobro? Spitfire je najboljšje letalo na svetu. Nič boljšega si ne morem želei. Vsak dan je bil v zraku, ko je divjala bitka za Anglijo v jeseni 1. 1940. Postrelil je 6 nemških bombnikov. Skrbno je stražaril, ko so pričeli prihajati nemški bombniki nad angleška mesta po noči. Izvežbal se je za nočnega lovca.

"Povedati nam morate malo več o nočnih lovcih, ki jih občuduje ves svet?" smo ga pobarali. Malo je pomislil, obraz se mu je zresnil, čelo se mu je nagnalo in v kratkih, izsekanih stavkih je povedal tole: "Bilo je v zgodnji spomladi 1. 1941. Nemci so v tem času prihajali nad britanska mesta po noči z veliko zračno silo. Pripadal sem obrambi ozaščja nad zahodno in južno Anglijo: Southampton, Portsmouth, Isle of Wight. Tisto noč so Nemci težko napadali Southampton in Portsmouth. Ogromni zublji so divjali na levo in desno, kamor sem se ozrl. Hotel sem se pomeriti z nemškim Heinkel-om. Iskal sem ga po zraku, dokler ga ni-

POLJSKI LETALCI

Poljaki, ki so na Angleškem, poznajo dobro Jugoslavijo. Ko se z njimi pogovarjaš, ti sleherni omeni, da je potoval čez Jugoslavijo na svoji poti po polomu Poljske republike.

Poročnik F. je prišel čez Romunijo v Beograd. Beograjskih deklet in lepih krajev, ki jih je videl na poti do Zagreba, Ljubljane in vse do laške meje, kar ne more pozabiti. Čez Italijo je prišel na francosko mejo. Bilo je to v prvih mesecih sedanje vojne in takrat je bilo v Italiji - vsaj navidezno veliko sočutja in simpatij za nesrečno Poljsko. Ko so ga v vlak spoznali, da je poljski letalec na poti v Francijo, so mu prišli stiskati desnico, mu želeli srečno pot in mnogo uspehov v nadaljnjih borbah. Poročnik F. ima samo zančljiv posmeg za narod, ki je pol leta po tem navdušeno napadel njegovo novo deželo, Francijo. Na francoskem res ni imel dosti prilike, da bi plačal Nemcem neporavnane poljske račune. Francozi so jim dali slaba letala in jih pomešali med francoske pilote, tako da so bile težave povsod. Z veliko hit-

(Priloga "BAZOVICI" šte.44 z dne 7.9.1942.)

BIVANJE NJ. VEL. KRALJA PETRA II. V AMERIKI

Kakor smo že večkrat poročali v našem listu se je Nj. Vel. Kralj Peter II. več časa nudi v Združenih ameriških državah, kjer je bil gost predsednika Roosevelta. Nj. Vel. Kralj Peter II. je pri tem obiskal ameriški parlament, ki mu je priredil prisrčne manifestacije. Naš Kralj je obiskal poljedelsko univerzo, nekatera pomorska oporišča, več tovarn vojnega materiala, obiskal je New York, kjer ga je z zelo značilnimi besedami pozdravil župan La Guardia. Razumljivo je, da je imel Kralj tudi zelo važne politične in vojaške razgovore s predsednikom Rooseveltom, ki bodo verjetno že v bližnji bodočnosti pokazali dobre sadove. Nj. Vel. Kralj je obiskal tudi našega učenjaka svetovnega slovesa, gospoda Tesla.

Iz Združenih ameriških držav se je Kralj napotil tudi v Kanado, kjer je obiskal najvišje državne činitelje, obiskal tudi kanadski parlament, govoril je na kanadskem radiu in imel prisrčne razgovore s predsednikom kanadske vlade. Od tu je Kralj odpotoval v Montreal, na kar se je vrnil zopet v Washington, kjer se je prav prisrčno poslovil od predsednika Roosevelta.

Samo ob sebi je umevno da je v Združenih ameriških državah Nj. Vel. Kralj Peter II. obiskal tudi tamkajšnjo številno jugoslovansko kolonijo.

GOVOR NJ. VEL. KRALJA JUGOSLOVENSKIM IZSELJENCEM

V Washingtonu je dne 26. julija 1942. govoril jugoslovanskim izseljencem Nj. Vel. Kralj to-le:

Dragi Moji ameriški Srbi, Hrvati in Slovenci! Prihajam k vam kot Kralj, katerega usoda je povezana edino z zemljo in narodom, ki sem ga moral zapustiti, čeravno ljubim oba bolj ko vse drugo. Dogodki so hoteli, da v svoji zgodnji mladosti prevzamem največjo odgovornost in dolžnost, ki jo lahko človek prevzame. V tistem mladem jutru, ko sem prevzel polno kraljevsko oblast, zalotil je Mene in Moj narod orkan, v katerem je vsaka ura in vsaka odločitev - tako kraljevska, kakor ona navadnega vojaka ali šolskega dijak - mogla premakniti našo zgodovino. V enem izmed teh dni sem videl Svoje rodno mesto Beograd, prestolico Svojih očetov, porušeno in požgano ter pokrito mladih trupel. Na vsakem koraku je na sto in sto sovražnih letal sipalo tone raztreliva po cestah, po katerih smo se umikali, ker ni bilo možnosti, da se upremo. Vse kar smo videli je bila barbarska bestijalnost, kri, klanje in rušenje mest, sto in sto naselj, na tisoče in stotisoče pobitih neoboroženih rojakov. Vsa zemlja je bila podobna zaklanemu telesu, ki se nikdar več ne bo moglo avigniti.

Ali še v isti pomladi je prišlo radostno iznenadenje za vse tiste, ki so z žalostjo in obupom gledali na strahotno usodo Jugoslavije. Vsa njena vojska ni bila uničena niti ujeta. Se vedno je bilo nekaj neokrnjenih polkov, navdušenih vojakov in neustrašnih voditeljev, ki so skriti v gorah pričakovali, da vdari njihova ura. Eno ime, ki ga do takrat niste poznali, je odjeknilo v vaših srcih in napolnilo tudi najoddaljenejše kraje sveta. Ime enega najboljših vojakov, ki jih je kdajkoli imela Jugoslavija, ime enega največjih junakov, ki jih je dal naš narod, ime Mojega najdražjega prijatelja in vojščaka generala Draže Mihajlovića, jugoslovanskega vojnega ministra. Danes se pod njegovim poveljstvom upira sovražniku velik del naše zemlje in to na viteški način, ki nima primera.

Borba tistih, ki so ostali v zemlji, je njihova slava in njihova legenda. Mi, ki smo izven države, imamo svoje delo in svoje dolžnosti tako napram državi, kakor tudi napram onim, ki so ostali v zemlji a tudi napram skupni zavezniški stvari. Za to skupno stvar se borijo danes Zedinjene ameriške države, bratska Rusija, Velika Britanija, ki nam nudi gostoljubje in ostale države Združenih narodov. Naša prva dolžnost je, da borbo v zemlji, - naši veliki zavezniki - ocenijo tako, kakršna je v resnici in kakor ona to zasluži. Nadaljna dolžnost je, da omogočimo temu narodu mir in popolno varnost v bodočnosti, kar bo njegova največja nagrada za prestano trpljenje. Naša glavna dolžnost pa je, da pripravimo sile tako materialne kakor duhovne, da bi se mogli v danem trenutku pridružiti tamkajšnjemu odporu v cilju končne zmage.

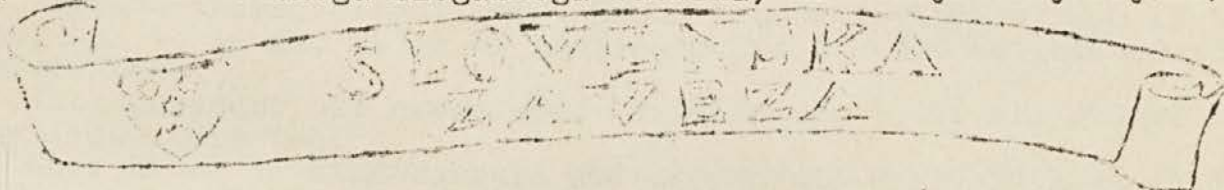
Nihče v tujini ne more več spremeniti usode, ki jo je bil deležen ta narod, ali tujina lahko pomaga, da bodo sadovi te usode še večji za

bodoča pokolenja.

Mi smo narod delavcev - junakov. Dolžnosti navadnih junakov nas vežejo za večno z bodočnostjo, za katero težimo. Če se bomo enkrat za vselej nekaj naučili iz svoje preteklosti, če bomo pravilno razumeli svoje dolžnosti, bomo s tem vsekakor pripomogli k čimprejšnjemu narodnemu življenju Jugoslavije. To narodno življenje mora pričeti z zaupanjem, ki ga je treba zaslužiti, v sodelovanju, ki mora biti nepretrgano in v ljubezni, ki se je morajo ljudje stalno učiti. Tam so milijoni ljudi, katerih dela bodo osnova za naše nadaljne skupno življenje, ki ga v preteklosti ni bilo, ker so nas intrige, zarote in klevete naših sovražnikov - v naši skupnosti stalno motile.

Dragi Moji ameriški Srbi, Hrvati in Slovenci! Vsi skupno ljubimo svoj rodni kraj in preživljamo dneve v veliki nestrpnosti, pričakujoči uro, ki nam bo prinesla zaželeni mir. V službi svoje velike ameriške domovine, v službi njenega predsednika in v službi ameriške naške vojske boste dali vse svoje sile za zmago, materialno pa boste omogočili, da čimprej pride ta čas.

(Prepis slovenskega ilegalnega časnika, ki izhaja v Ljubljani)

Leto I.

Slovenija, 7. maja 1942.

Stev. 1.

S L O V E N C I

iz vseh delov razkosane in zasužnjene Slovenije
od Rabe in Mure do Nadiže in Soče, od koroških
snežnikov do bregov Jadranskega morja,
se v času najhujše stiske in največje preizkušnje neglede na stranke,
struje in nazor odzivamo klicu srca in zapovedim razuma ter se

z a v e z u j e m o i n p r i s e g a m o

da bomo svoje delo, premoženje in življenje zastavili za rešitev in osvoboditev slovenskega naroda, da se v celoti združi v svobodni Sloveniji kot enakopravnem delu narodne države Jugoslavije,
da bomo zmerom in povsod delali za složno nastopanje vseh Slovencev,
da ne bomo drug drugemu škodovali v ničemer, zlasti pa ne na življenju in dobrem imenu,
da bomo drug drugemu pomagali z nasvetom in dejanjem, s premoženjem in življenjem proti vsakomur, ki nam dela nasilje in krivico.

SLOVENSKA ZAVEZA ZA NARODNO OSVOBODITEV

nas bo vodila pri vsem našem delu, kakor nam Bog pomaga.
Tako bodi!

V letu 1942 ob obletnici slovenske narodne sužnosti.

OSNOVE "SLOVENSKE ZAVEZE"

Združitev vseh Slovencev v svobodni, narodno očiščeni, prometno, gospodarsko in vojaško nam v prid zaokroženi Sloveniji.

Slovenija mora biti povezana s Srbi in Hrvati v federativno urejeno državno enoto Jugoslavijo, ki bo enotno gospodarsko področje; prava demokracija mora biti podlaga političnemu življenju v prenovljeni Jugoslaviji; v duhu enakopravnosti naj se sporazumno z bolgarskim narodom izvede združitev Jugoslavije z Bolgarijo. Jugoslavija mora biti gospodarsko in obrambno povezana s severnimi slovanskimi državami, z Balkanom in z Rusijo mora zlomiti germanski imperialistični vpliv v Srednji Evropi.

Stoječ na stališču stvarnega in pravnega nepretrganega obstoja Jugoslavije, sta nam zakonita oblast jugoslovanski kralj in vlada; po tej oblasti je Slovenija sestavni del Jugoslavije, zastopane pri vseh državah v svetu razen pri silah osi. Narodu je pridržana neokrnjena pravica, da v svobodi izvede preureditev svoje državne ustanove; preureditev Jugoslavije po osvobojenju se mora izvesti v soglasju z vsemi sestavnimi deli.

Edina zakonita vojna sila je jugoslovanska vojska Slovencev, Hrvatov in Srbov, samo ta more združiti vso narodovo moč za uresničenje narodnih kolist, zato se morajo vse slovenske vojaške organizacije str-

niti v enotno, zakonitemu vrhovnemu poveljstvu podrejeno jugoslovansko vojsko.

DOLŽNOSTI SLOVENCEV V OSVOBODILNEM BOJU

Sovražnik v deželi mora čutiti, da je nasilnik, ki ga ne priznavamo in ne sprejmemo.

Delo za narodno osvoboditev je dolžnost prav vsakega resničnega Slovenca. Nihče ne sme jemati dela za osvoboditev v zakup in si lastiti izključno pravico do njega.

Od tega dela se sam izloča tisti, ki zapušča narodne osnove in ki ni sposoben, da podredi strankarske koristi narodnim.

Nihče nima pravice izrabljati to delo v kake druge kakor osvobodilne namene.

Kdor bi danes trgal slovenski narod od Jugoslavije, njene zakonite oblasti in vojske, mu jemlje poročstvo za rešitev in osvoboditev, zato je tako dejanje, prav kakor ideološko vezanje z narodnimi sovražniki, izdajalsko in pogubno za naš narod.

Pripravo za narodno osvoboditev je treba prvenstveno voditi po koristih in razmerah slovenskega naroda samega. Zato je pri maloštevilnosti naroda treba varovati slovenskim ljudem življenje, dom in premoženje, kar se le da, ne da bi prodajali svojo narodnost, ali se vdinjali sovražniku.

Kdor posredno ali neposredno ovaja domače ljudi ali zadeve okupatorjem, je izdajalec.

Kdor danes iz strankarskih ali ideoloških razlogov koga ubije ali mu grozi s smrtjo, ta je sovražnik naroda.

Kdor uravnava svoje osvobodilno delo po navodilih kake nenarodne ali tuje organizacije ali sile, vprega naš narod v tujo službo, je izdajalec.

Kdor zavaja ljudstvo v anarhijo ali z nepomembnim junačenjem povzroča žrtve, pogublja narod in je prav tako obsodbe vreden kakor tisti, ki ruši temelje narodne države in vojske.

DRUŽABNE IN KULTURNE USTANOVE "SLOVENSKE ZAVEZE"

Nočemo vzpostaviti starih razmer ne v javni upravi ne v načinu vladanja. Prepoved narodnega življenja moramo ostvariti v skladu z vsemi mladimi silami. Brezobzirno je treba zatreti korupcije vseh vrst in uveljaviti resnično enakopravnost državljanov.

Temeljita socialna in gospodarska preosnova mora biti prva skrb državne uprave; v novem gospodarskem in državnem redu je treba zasebne koristi podrediti narodnim potrebam, vse za celoto važne dobrine, proizvodna sredstva in podjetja je treba združiti tako, da bodo neposredno služile narodu. Delo je osnovna družbena vrednota, pravica in dolžnost vsakogar ter vir in merilo dohodkov, preprečiti je treba vsakršno zlorabo umskih ali telesnih sil človeka po človeku.

Na novo osvobodjene pokrajine je treba smotrno izvesti naselitev in do kraja uveljaviti agrarno reformo po novih vidikih, da se zavaruje kmetijski dom in okrepi zdravje družine. Pravico do zemlje ima le tisti, ki jo obdeluje.

Vse slovensko kulturno, prosvetno in vzgojno delo mora rasti iz narodnih korenin, biti mora v skladu z našimi gospodarskimi, нравnimi in socialnimi potrebami. Svoboda vesti in prepričanja ter kulturnega uveljavljanja mora biti zagotovljena. Zavarovati pa je treba bitne narodne, kulturne, нравne, verske in socialne vrednote Slovencev. Uveljaviti je treba demokratično načelo kulturne strpnosti.

JUGOSLOVANSKA VLADA JE PO SLOVENSKEM NARODNEM ODBORU V LONDONU

dne 26. aprila 1942. razglasila:

1.) Jugoslovanska vlada v Londonu je edina od vseh zaveznikov mednarodno priznana predstavnik vsega jugoslovanskega državnega ozemlja, torej tudi Slovenije.

2.) Za vojnega ministra je od kralja Petra II. imenovan in postavljen general Draža Mihajlović, ki je edini zakoniti predstavnik in organizator jugoslovanske oborožene sile in odpora proti sovražniku. Generalu Mihajloviću se morajo brezpogojno podrediti vsi vojni obvezniki. Nobena druga osvobodilna akcija ni priznana ne od zaveznikov, ne od jugoslovanske vlade in ne služi končnemu cilju nas vseh, to je naši osvoboditvi, temveč povečuje nepotrebno prelivanje krvi in povečuje narodne nesreče. Vsi, ki se ne pokorijo Draži Mihajloviću, se bodo smatrali narodni izdajalci in vojni ubežniki in bodo odgovarjali pred vojnim so-

diščem.

3.) Za slovenski narod je to edina možnost, da postane samostojen del osvobodjene Jugoslavije. Vse drugo, pa naj se skriva za še tako zvenečimi osvobodilnimi gesli, je fantazija. Zato naj se slovenski narod združi in organizira na tej osnovi. Tisti, ki se temu pozivu ne bi odzvali, se sami izključujejo.

4.) Pozivamo vse, zlasti mladinske organizacije, predvsem Sokole, ki so nosilci kraljevega meča, da je njihovo mesto v jugoslovanski vojski, pod vodstvom in poveljstvom Draže Mihajlovića. Oni, ki bi ravnali drugače, so prelomili sokolsko prisego in poteptali sokolsko čast.

5.) Pozivamo vse aktivne in rezervne častnike, da se zavedajo, da so položili prisego jugoslovanskemu kralju. Od te prisega jih nihče ni odvezal in jih prisega veže. Aktivni in rezervni častniki, ki bi prelomili prisego in se ne bodo pokoravali vojnemu ministru, bodo po zakonu odgovarjali.

6.) Pozivamo vse uradnike, naj se zavedajo, da so prisegli jugoslovanski državi in kralju in jih od te prisega ni nihče odvezal. Služiti morajo svojemu ljudstvu in bodo odgovarjali za ravnanje, ki bi bilo nasprotno njihovi prisegi.

Ta oklic velja za vse Slovence in naj se razglasi vsemu slovenskemu narodu.

TRIUMF LASKE PODLOSTI V SLOVENIJI (Izvirno poročilo iz Slovenije)

Lahi so prišli v Ljubljano tri dni po polomu. Bili so sladki, priliznjeni in polni obljub v besedah in dejanjih in dopovedovali Slovencem, da so prišli zato, da jih osvobodijo "srbske diktature in hegemonije".

Že v prvih tednih so na mesto bana postavili visokega komisarja, uvedli so najstrožjo cenzuro časopisja in knjig. V uradih in šolah so zapovedali "rimsko pozdravljanje". Povsod so bili uvedeni dvojezični napisi, najprej s slovenskim jezikom na prvem mestu, pozneje strogo na drugem mestu. Vse to nas ni posebno vznemirjalo, ker je bilo vendarle mnogo boljše kakor pa postopanje Prusijakov na Gorenjskem in Stajerskem. V začetku so zaprli le majhno število izobražencev, ki so jih kmalu zopet spustili. Zelo ostro so postopali proti dr. Čermelju, ki so ga takoj odpeljali v Italijo in je bil pozneje v decemberskem tržaškem procesu obsojen na 30 let ječe.

NEZAUPANJE NARAŠČA - RAZNARODOVANJE IN ODPOR

Po napadu osi na Rusijo so Lahi takoj pozapirli najvidnejše člane društva prijateljev Sovjetske Rusije med prvimi tudi univerzitetnega profesorja dr. Kidriča. Posebno ogorčenje in zasovraženje pa so si nakopali Italijani, ko so odstranili kraljevska spomenika v Zvezdi in pred magistratom. Slovensko ljudstvo je tiho demonstriralo in na obeh mestih so večkrat zavedni Slovencivnočnih urah polagali slovenske in jugoslovanske zastave. Točno pred letom dni, v sredini meseca avgusta je prišlo do množenstvenih aretacij v Stični in v Beli Krajini, kjer so se dogodili težji incidenti z laskimi vojaki. Posredovanja članov konzulte niso zalegla in sta zato dr. Natlačen in Ivan Pucelj demisijonirala. S tem je dejansko konzulta sploh prenehala.

Odpor Slovencev proti Lahom je hitro naraščal. V šolah so se pojavljale slovenske in jugoslovanske zastave, uničevale slike Emanuela in Mussolinija, širila se je tajna literatura, dijaki so odklanjali rimski pozdrav in na veliko širili zavezniške embleme, zlasti srp in kladivo. Še večji odpor je pričel ko so Lahi z nasilji pričeli siliti mladino za vpis v GILL (Giovinezza Italiana di Littorio di Lubiana) in v GUP (Gruppi Universitari Fascisti). V obe organizaciji so vpisali le neznančno članov in še to so bili otroci privzdranih Lahov.

Posebno močan vpliv so izživale prazne ulice na predvečerih narodnih praznikov predvsem 1. decembra. Ta dan sta bila ustreljena na Marjinem trgu ugledni ljubljanski industrijalec g. Viktor Meden in g. Jan. Oba sta se vračala domov in ravno v tem trenutku je v bližini Majerjeve trgovine eksplodirala petarda. Laški "junaki" so pričeli noro streljati po ulicah, bolj iz strahu kakor potrebe, in tako sta padla oba narodno zavedna Slovenca.

V tem času so pričenjale tudi že sabotaže zlasti na železniške proge. Najprej so uporniki porušili železniško progo pri Novem mestu. Pomembnejši je bil napad na Prešerski železniški most. Pri tem so Lahi zaprli 69 Slovencev iz okolice. Po zaslugi dveh kriminalnih tipov, skrahiranih grofov Lichtenberg, so obsodili na smrt 28 Slovencev, od katerih so 16 ustrelili. To je bil pravi justični umor, ker dokazov ni bi-

lo nobenih. Ostale obtožence so obsodili na dosmrtno ječo.

Laški uradniki seveda niso mogli prevzeti uradovanja, ker niso poznali slovenskega jezika. Kljub temu je število privandrancev stalno naraščalo. Pozneje so slovenskim uradnikom pritaknili še laške garniture in s tem povečali osebe in stroške.

LASKE SILE IN PODLOSTI NARASČAJO

Z naraščajočo laško objestnostjo je rasla tudi napetost. Zaradi popolne nesposobnosti laških oblasti je postajala mladina vse bolj drzna in pogumna. Pretepi, zmerjanja, očitna zaničevanja vsega, kar je laškega, vse to je bilo na dnevnem redu. Zato so Lahi v mesecu februarju in marcu pričeli uvajati prusijaške metode. Blokiral so posamezne predele mesta, pregledali vse hiše in iskali osumljence in orožje. Pri tem so kradli na debelo. Pri takih obiskih se je v polni meri pokazala vsa gniloba in odvratnost laške korumpirane rase. Zaradi legendarne laške bojazljivosti in neomejene podkupljivosti se prusijaške metode niso obnesle. Nasprotno so še tisti maloštevilni Slovenci, ki jim je v krvi priraslo spoštovanje do oblasti, spoznali, da so laški vsiljivci in vsa njihova rasa - navadni ciganski prevaranti in koncentrat laži, goljufije, lokavosti in podlosti, ki zasluži samo zaničevanje in splošni prezir.

Nato so pričeli zapirati ljudi kar na veliko. Spravili so vse možko prebivalstvo do 40 leta starosti v vojašnice in poskušali tam ugotavljati njihovo identiteto. Ko so jih prebrali so jih odpeljali v koncentracijska taborišča v severno Italijo, kjer umirajo od lakote. Takih mučenikov je nekaj tisoč, čeravno ni moč ugotoviti točnega števila. Pri vsem tem so postopali brez vsakega sistema. Družin sploh niso obveščali. Vsa ta hudodelstva je izvrševala vojska in ne policija.

V noči med 19. in 20. marcem so poskušali poloviti vse aktivne in druge poklicne častnike in podčastnike, v kolikor so jih imeli v evidenci. Lovili so tudi vse rezervne častnike, ki so se vrnili iz nemškega ujetništva. Vse te častnike so odpeljali v severno Italijo, kjer dobesedno stradajo.

Vsa Ljubljana je sedaj obkoljeno mesto, obdano z vseh strani s številnimi vrstami boječe žice. Vsa javna poslopja, posebno pa zgradbe, kjer je nastanjena vojska so spremenili v majhne trdnjave z utrjenimi strojničnimi gnezdi in zazidanimi okni. Kazina in vladna palača sta utrjeni kot trdnjavi. Na ljubljanskem gradu so napravljene žične ovire in vkopani topovi. Tako izgleda danes bela Ljubljana. Iz mesta ne more nihče brez posebnega dovoljenja, ki pa ga dobi samo proti nastnemu plačilu. Prepovedan je vsak promet z vozili razen s konjsko vprego.. Večino radijskih aparatov so odvzeli.

Posebnost laške uprave predstavlja policija. Ne samo da zapirajo ljudi in da pri tem ne vedo zakaj, pač pa se čisto dogaja, da priprti čakajo tedno in mesece, da jih zaslišijo. Potem šele izveš, da so te pač "pomotoma" zamengali z nekim drugim, da so dobili neko lažnjivo prijavo itd. Če se kje zgodi kak incident, zaprejo enostavno vse možke iz okolice in nobenoga ne sprašujejo ali je kriv ali ne. Sodnijski zaporji so natrpani ljudi tako, da ne morejo v celicah niti sedeti. Vsaka oblast zapira ljudi na svoj račun: policija, vojska oblast, karabinjeri ali pa miličniki. Postopanje je naravnost sedistično. Bijejo jih na rafinirane načine tako, da se na zunaj nič ne vidi. Številni aretiranci so umrli zaradi notranjih poškodb. Zbadajo jih pod nohte, stopajo z okovanimi čevlji po trebuhih, pretepajo na najogabnejše načine. Posebno podlo in perferzno postopajo z ženskim spolom. Za vse to bomo na koncu vojne zahtevali od laških ničvrednežev bogato plačilo. Kakšna je laška uprava najbolj zgovorno pričajo dogodki, ki so se dogodili celo pri uradnih usmrčitvah Slovencev. Poveljnik vojaske ekzekutive, ki je morala postreliti nekaj Slovencev je n. r. ugotovil, da so mu poslali popolnoma druge ljudi, kakor pa tiste, ki so bili dejansko obsojeni. Poveljnik se je usmrčitvi uprl. Šele nato so mu poslali prave obsojence. Taki dogodki so se večkrat ponovili.

S takimi postopki so Lahi veliko število Slovencev prisilili, da so zapustili dom in zemljo ter odšli med gozdovnike. Tam so se pričele zbirati čete četnikov za spomladansko akcijo. To je seveda slo Lahom na živce. Najprej so Lahi poskušali očistiti četniške okraje, kar pa se jim ni posrečilo, ker si niso upali v gozdo. Zato so se z vso histerijo vrgli nad naše kmete, mimo katerih so se umikali četniki. Zažigali so vasi in naselja in streljali kmečko ljudstvo. Na Dolenjskem so požgali nad 450 hiš in gospodarskih poslopij.

V zadnjih časih so četniki zavzeli obširna ozemlja. Laška vojska je proti temu popolnoma brez moči. V zadnjem času so mobilizirali ne-

kaj divizij za obširnejšo akcijo, ali v gozdove in v gore si ne upajo. V akcijo so pritegnili tudi tanke, letalstvo in težko topništvo, uspeha do sedaj nimajo še nobenega. Razumljivo je, da prebivalstvo strahovito trpi pod takimi okolščinami. Mržnja proti Lahom je tako velika, daje ni mogoče zadrževati. V strahu pred laškimi zločini božijo ljudje v gozdove. Na ta način ogromno naraščajo partizanske in četniške formacije. Proti vsemu temu so Lahi čedalje bolj bojazljivi, ravno danes so poklicali na pomoč 500 Nemcev. Kako bodo napravili red bomo najbrže že v kratkem spoznali, verjetno bo ta red strašno krvav. V zadnjem času je prišlo do večjih bojov v Polhovem gradu in v Dobrovi, v Ložu in v Starem trgu, v Loškem potoku, v Kočevju, kjer je tudi nekaj hrvaških beguncev, ki so se pridružili Mihajloviću. Boji pa so celo pred vrati Ljubljane na Igu pri Ljubljani, kamor so danes ves popoldne Lahi streljali s topovi iz ljubljanskega gradu. Vsa pokrajina je danes razgibana, kakor da je konec vojne že pred vrati. Ali narod bi se moral iztrezniti, ker bo drugače izkervavel.

Ceravno so se umori počincev tako na deželi, kakor tudi v Ljubljani čedalje bolj ponavljali a, storilcev niso mogli najti, kljub temu, da je na vsakem cestnem oglu postavljen stražnik s tremi vojaki in bajoneti na puškah, so 24. aprila razglasili streljanje talcev. Po tem razglasu je pričelo pobijanje Slovencev v množicah. Tu so Lahi popolnoma pogazili vse mednarodne zakone in konvencije. Slovenci sedaj niso talci, pač pa klavna živina, ki jo koljčš po mili volji. Lahi v svojem tradicionalnem figarstvu ne priobčujejo imen talcev. Dosedaj so Lahi na ta način pobili nekaj čez 300 slovenskih "talcev". Skrajni čas je, da se proglasijo vsi laški politični interniranci in vojni ujetniki za "talce" in da prično zavezniki takoj z ekzekucijami. To ni bilo edino efikasno sredstvo, da preprečimo popolno iztrebljenje Slovencev. Vemo, da je v Abesiniji in v drugih angleških posestvih dovolj laške "klavne živine" na razpolago.

PRIMORJE IN GORIŠKA

V Primorju in na Goriškem se je slovanska misel naravnost preporodila. Še nikdar v vsej svoji zgodovini niso bili Primorci tako močno in brezpogojno slovansko narodno zavedni, kakor pa so postali v tem letu. Ta misel se je pri njih vzbudila v popolni veri, da je sedaj prišel tudi za njih končno tisti tako zaželeni trenotek osvobojenja in vstajenja. Vse organizacije so na nogah in se z vso skrbnostjo in resnostjo pripravljajo na odločilni trenotek. Sabotaže in upori niso tako številni, ker so ljudje bolj pametni in vedo, da za vsako tako delo še prezgodaj. Lahi pa so tudi tam pričeli streljati ljudi in zažigati vasi. Na ta način je tudi ta del Slovenije tesno povezan s svojo matico v nesreči in trpljenju. V ostalem je meja med Slovenijo in Primorjem še vedno zaprta za slovenske knjige in slovenski tisk. Verjetno je, da se te meje vzdržujejo samo zato, da bi se obe pokrajini preveč ne zblížali med seboj. Te vezi pa so z vsakim dnem kljub vsemu večje in trdnjše.

MATI SLOVENIJA IN UPANJE

(Od neznanega pesnika ali tudi pesnice, kakor hočete, smo prejeli slavospev "SLOVENIJI". Zaradi tehničnih vzrokov smo ta prispevek nekoliko skrajšali. V ostalem pa smo se držali pesnikove oblike in predvsem njegove lepe zamisli. Vsa velika ljubezen do naše zemlje je osredotočena v teh vrsticah.)

...

Po poti trnjevi je reva hodila,
iz njenih bosih nog sveža kri je lila;
oblečena bilá je v obleko žalno
in okrog rok je imela verigo sramovalno.
To revše, izčrpano od silnega trpljenja,
to naša mati je, to je Sloven'ja...
Ne more naprej; zapustila jo je moč -
In kje, kje naj najde pomoč?...
Omahne na tla in glasno zajoče.
In glej! - Že stoji pri njej otroče!
Kot angelček to dete je krásno
in okó mu kot zvezda je jáсно.
To bitje nebeško je UPANJE m'lo,
poslano z nebes, naši mam'ci v tolažílo.
Tesno jo objame in tiho golči:
"O, mati, obriši solzne si očí!

Záte jaz imam zdravilo,
 ki rane bo vse zacelilo.
 Le povej mi, vse svoje trpljenje
 mnogo bo lažje to ozdravljenje!"
 Slovenija se nasmehne, čeravno ji poka srcé
 in globoko svoje oči v detece upré:
 "Kar jaz sem trpela in še trpim, ti ne moreš razumeti;
 a vendar ti hočem v kratkem svojo žalost razodeti.
 Biló je pred letom in malo še več
 odkar mi zabodli smrtni so meč.
 Do tedaj sem bila srečna, veséla
 in moja deca okoli mene je péla.
 A prišel v deželo sovražnik je siloviti
 in takoj nekaj mojih sinov je dal poloviti.
 Zakaj? Pač nič drugega niso imeli na vesti,
 ko da svojemu kralju in svojemu domu ostali so zvesti.
 Za ta svoj "greh" trpijo mnogi v temni ječi
 in toliko nedolžne krvi mora za svobodo teči.
 Zopet drugi so morali odted,
 a na njih mesta je klecnil tuji gospod.
 Drugi so zopet vzeli slovó,
 čeravno pri srcu jim je tak' hudo.
 Po Afriki, Ameriki in Bog ve še kod
 pripravljajo svobódo za trpéči naš rod.
 Tako sem vdova, brez hčéra, sinov,
 brez upa, da pridejo zopet domov.
 In kam domov? Saj doma ni -
 porušen, požgan je že leto dni.
 Oj, ubogi ti narod moj - zaničevan
 od velikih in malih v prah poteptan.
 Ali je res usoda tvoja le tá,
 da onemogel, pozabljen izgineš s svetá?
 "Ne, ne, Slovenija! Téga se ne boj,
 samo pótrpi in zopet bo srečen narod tvoj!
 Glej tam, v daljavi, tam Srednji je vzhod,
 tam zbrani so naši, da rešijo rod!
 Glej, prostovoljce v barvi rujavi,
 z vesel'ni obrazi in s šajkáčo na glavi.
 Glej, kak' strumno gredo naprej!
 To Tvoji so sinovi, poglej, le poglej!
 In slišiš li njih govorico:
 "Za kralja, za dom, za pravico!"
 In kaj tam tisti govori?
 Naprej zastava Slave, na boj junaška kri,
 za blagor očetnjave, naj puška govori!
 In glej - tako nadaljuje UPANJE zálo:
 Tam v Ameriki se tud' je precej jih zbralo,
 ki pripravljeni so žrtvovati,
 saj je Slovenija tud' njihova mati!"
 In v Londonu kako se trudijo zaté,
 radio naš nam o vsemu pové.
 Povsod, povsod kjer bije slovensko srcé,
 povsod tam vsi mislijo naté.
 Glej, tam Te nekdo pozdravlja z rokó!
 Ga li poznaš? Primorec je, glej kako mu žari okó,
 ko od daleč Tebe, svojo mater zagleda,
 Korak mu postaja hitrejši, skoro téče
 in od veselja mu solzica mala priteče.
 Po dolgih letih, kot suženj trpeč:
 "Doma sem nazadnje, kaj hočem še več!"
 Tam gori na hribu jaha nekdo,
 tud' on maha vesélo z rokó.
 Bliže in bliže prihaja, še malo postoj,
 Koroš'ca presrečnega imaš pred seboj.
 Še malo potrpi, saj prišel bo dan,
 in kar zdaj trpiš ne bode zaman!
 Tvoj narod bo svoboden, bo večji ko zdaj,
 saj vrnejo mnogi se zopet nazaj!"
 O sreča bo to, ko Slovenci si vsi podajo rokó,
 pod eno streho, pri eni materi: TO DAJ JIM NEBO!
 O srečna bodočnost, vredna trpljenja,
 Zato pogum: NAJ ŽIVI SLOVEN'JA!

sem ujel v pramenu žarometa. Uovrl sem jo za njim. Ko sem mu prišel zadosti blizu, sem pomerila strojnico vanj. V tistem trenutku pa me je tudi on že vjel s svojo strojnico. V strašnem dvoboju sva se obsipala s svinčenkami. Bil sem zadet. Moj Spitfire je umiral. Pa tudi moj nasprotnik se je prekopicnil v zraku. Kakor repatica je treščil na tla. Rastresnil se je z vsem težkim tovorom bomb. Ali tudi meni se ni godilo mnogo boljše. Z veliko brzino sem padal, stroj ni poslušal več nobene od mojih zapovedi. V hitrici sem pomislil na padalo. Ko sem se izmotaval iz letala, sem si zlomil nogo. Ko sem pristal, sem si zlomil isto nogo še enkrat. Kljub temu sem imel srečo, pristal sem na kopnem. Lahko, zelo lahko bi štrbunknil v morje in tako bi bilo vsega konec. Pri sebi nimam namreč nikoli rešilnega pasu, z njim sem namreč preobil in bi se ne mogel udobno spraviti v kabino. Še takrat, ko moram obleči svoj kožuhati plašč, me je polna kabina. Prital sem na ozkem blatnem pomolu v sredi morja. Bil je to edini trdni košček zemlje daleč na okoli. Le ozek most zemlje me je vezal s kopno zemljo. Vse okoli mene samo morje in blato. Tako blato, da se pogreznem vanj in se nikdar več ne rešiš iz njega. Klicam sem na pomoč. Slišal sem odgovore, zdelo se mi je, da niso bili posebno daleč. Ob zori me je našel angleški domobranec. Povedal mi je, da je moral hoditi daleč na okoli, če je hotel po suhem do mene. Bil sem v bolnišnici dva meseca, predno sem spet mogel v novi Spitfire."

Drugi poljski letalec je pri bombnikih. V poljski vojni je letal z opazovalnim letalom nad fronto. Z njim se je rešil v Romunijo. Tam so ga zaprli. Podkupil je stražnike in ušel v Jugoslavijo. Iz Beograda je odšel v Skoplje in dalje v Grčijo. Od tam v Francijo in potem v Anglijo. V angleškem bombniku je

bil že tolikokrat nad Nemčijo, da se sam več ne spominja, kolikokrat. Bremen, Hamburg, Lübeck, Rostock, Cologne, Essen. Da, bil je tudi pri dveh zadnjih zgodovinskih napadih na Nemčijo. Zgodovinske napade jih imenujemo, ker še ni bilo nikdar prej zbranih nad enim mestom tako ogromno število bombnikov. Preko 1000: "Že poprej so nam povedali, da nas bo toliko. Dobro se nam je zdelo in norčevali smo se, da se bomo zaževali v zraku drug v drugega. Je to nove vrste doživetje, tak velik napad. Jaz sem bil nekako v sredi zračne armade: 500 bombnikov pred mano, 500 za mano. Ko smo prišli nad nizozemsko obalo, smo opazili majhne ognje v daljavi. Cologne je že dobil porcijo bomb. Nekako na sredi poti proti cilju, smo zagledali švigajoče rakete v zraku. Protiletalsko streljanje. Bolj ko smo se bližali cilju, bolj je pojenjevalo, zato pa so tembolj plamteli zublji. Naši pred nami so dobro delali. Ko smo prišli nad Cologne, skoro ni bilo več obrambe s tal. Naša naloga je bila: poiskati prostor med ognji, kjer še ni gorelo, spustiti bombe in se vrniti. Prometa je bilo toliko v zraku nad mestom, da so nam švigali bombniki mimo ušes kakor muhe. Saj so časopisi izračunali, da je prišlo vsakih 6 sekund novo letalo nad mesto. Ves napad je trajal samo poldruugo uro in bilo nas je več ko tisoč. Ko smo se vračali, smo ogledovali nemška letališča v ognjih. Tudi na nje smo spustili nekaj bomb, bilo jih je dovolj za vse. Naši "intruderji" - tako imenujemo zdaj lovski letala, ki spremljajo bombnike v sovražno deželo - so letali nizko med letališči in mlatili s strojnimi puškami po letalih, ki so se skušala vzdigniti in leteti na pomoč nesrečnemu Cologne-u. Kakšna noč! Vreme je bilo idealno za napad in razdejanje je moralo biti popolno. Tako zdaj začnemo plačevati račune za Varšavo, Rotterdam, Beograd in London."

ŽIVLJENJE IN DELO JUGOSL. VOJSKE NA SREDNJEM VZHODU

Gornji naslov nosi prvi jugoslovanski zvočni film, ki so ga pred kratkim snemali na terenu naše vojske, nekje na Srednjem vzhodu.

POVELJNIK JUG. VOJSKE
POLKOVNIK RAKIĆ

Film najprej prikazuje življenje naših fantov v taboriščih, nato delo nekje v Zahodni puščavi, ob koncu pa je prikazana svečanost s slave z dne 1. avgusta, ko je kraljevi odposlanec v imenu Nj. Vel. Kralja izročil gardijski pehoti polkovno zastavo, o čemer smo več poročali v zadnji številki "Bazovice".

V kritiko in oceno filma se ne moremo spuščati, ker je to delo našega urednika in bi bila zato vsaka ocena pristanska. Mislimo pa, da bo ugal našim rojakom po svetu, saj predstavlja v svoji zasnovi košček našega življenja.

Da je prišlo do tega propagandnega in dokumentarnega dela je v prvi vrsti zasluga našega tukajšnjega ministra g. M. Smiljanica, ki je z največjim razumevanjem podprl napore ter preskrbel vsa potrebna gnotna sredstva za kritje stroškov. Prav iskrena mu zahvala tudi na tem mestu! Zahvalo pa smo dolžni tudi poveljniku Jugoslovanskih oboroženih sil na Srednjem vzhodu, polkovniku g. Rakiću, poveljniku gardijskih edinic, podpolkovniku g. Milanu Prosenju, njegovemu pomočniku majorju g. Loziću, kakor tudi vsem gg. častnikom, podčastnikom in našim vrlim fantom, ki so vsi po svojih močeh pripomogli k uresničenju za misli. Naj to prvo delo ne ostane osamljeno. To je naša iskrena želja. Film bodo predvajali v Kairu najbrže v nedeljo, 13. t. m., kar bodo v času naznanili.

Režiserja sta vodili dve misli. Film naj bi Jugoslovane v tujini navdušil za našo vojsko, katero naj bi "čimprej in v čim večjem številu pomnožili" naši rojaki, kakor je to v filmu točno povedal poveljnik gardijskih edinic. Obenem naj bi ta film zainteresiral tudi ostale zaveznike za našo stvar. Druga naloga filma je, da poznejšim rodovom ohrani dokument narodne zavednosti in požrtvovalnosti.

[illegible]

Duce v Gorizii

Po končanem raportu s poveljem na pozor šefa glavnega stana se je Duce pokazal na balkonu, ob njegovi strani je pa bil Tajnik Stranke. Proti tistim, ki se tostran ali onstran stare meje še vdajajo bolnim sanjam, je Duce rekel, da bo izvajal, kakor se že izvaja, neupogljiv zakon Rima.

Slovenski otroci v kolonijah Stranke

S slovenskimi otroki je odpoštovalo tudi nekaj italijanskih otrok, ki prebivajo tu. Italijanske matere, ki so pridružile svoja bitja slovenskim, so zopet dokazale svoje- ga duha razumevanja, ki preveva tu bliva- joče Italijane.